

vise det fra sig. Jeg har ikke hørt nogen Mand her i Salen tale om, at der skulde forsøges noget Stormløb mod Parlamentarismen.

Jeg har hørt Parlamentarismen meget omtalt under disse Forhold, og jeg har ikke hørt noget Menneske paastaa, at den skulde være gaaet ud af denne Situation i større Glans end tidligere, men om noget Ønske om at se den afskaffet, eller om noget Stormløb mod den, har jeg ikke hørt Tale. Derimod har jeg hørt nogle Undskyldninger for, at man under parlamentariske Former, under et parlamentarisk System kunde komme i en Situation som den, der forelaa. Man har sagt, det var Børnesygdomme. Jeg maa sige, at det i ethvert Fald er Sygdomme af en langt alvorligere Art end dem, man plejer at henføre under Betegnelsen Børnesygdomme. Jeg har hørt, og det fra de fleste Talere, at man førte denne ulykkelige Situation tilbage til en enkelt Mands Forbrydelser. Det tror jeg nu slet ikke, man kan. Jeg tror, at under absolutistisk Regimenter er en Minister i Stand til at demoralisere et Samfund, men det tror jeg slet ikke, han kan under konstitutionelt Regimenter, end sige under parlamentarisk Regimenter. Dertil er der under de Forhold alt for mange Faktorer, der virke kontrollerende. Derimod kan et Samfund nok blive sygt af andre Aarsager end en enkelt Mands Forbrydelser. Et Samfund, et offentligt Liv kan fordærves af en Presse som den, vi maa regne med i dette Land, og i saa Henseende har der ogsaa løftet sig Røster, og man har bebudet en Presselov eller Ændringer i Presseloven, som alt for længe have ladet vente paa sig. Jeg skal derfor ikke opholde mig længere ved dette Spørgsmaal; kun skal jeg overfor dem, som i en Revision af Presseloven se nogen Fare for Ytringsfriheden her i Landet, bemærke, at den er der sikkert ikke noget Menneske, hvad Parti han saa end tilhører, som vil til Livs. Jeg kræver kun af Pressen og dens Mænd som af enhver anden Institution i et civiliseret Land, at den maa underkaste sig det samme som alle andre, at den tager Ansvaret for, hvad den siger, og hvad den skriver; det er det hele. Saa snart blot denne elementære Fordring er fyldestgjort, kan Pressen for mig have al den Frihed, den vil, og jeg ønsker, den skal have den.

Der er Folk, der have Sympati for

Parlamentarismen, og andre, som have Antipati imod den. Hvad mig selv angaar, har jeg Sympati for den. Den er ikke udtrykt i noget skrevet Lovord i Grundloven, men efter min Opfattelse ligger den i den konstitutionelle Forfatnings Konsekvens. Vi maa huske paa, at enhver fri Forfatning overalt bestaar af to Ting; af, hvad Juristerne vistnok kalde positiv Lov, og af en Praksis. Om den Forfatning, som er et Mønster for de parlamentariske Forfatninger, siger man netop, at den meget mindre er en skreven Lov end en Praksis. Hvornaar den konstitutionelle Forfatning fører til denne Praksis, er et andet Spørgsmaal. Tidspunktet kræver visse Betingelser. Befolkningen maa være moden til det. Og her har jeg ganske vist hørt Tvivl udtale om, hvorvidt den parlamentariske Praksis, som den har virket hos os, havde vist, at Folk og Rigsdagen vare modne til at behandle Parlamentarismens ret fine Instrument. Og her vil jeg tillade mig at pege paa et andet Moment, som jeg tror hører til dem, der have bragt Usundhed i det offentlige Liv. Jeg tror ikke, at der altid her paa Tinge er blevet handlet med den parlamentariske Praksis, saaledes som den selv er tjent med. Der er anført og blev ogsaa anført af den ærede Ordfører for Reformpartiet som et Bevis paa, hvor livskraftig denne Parlamentarisme var, hele den store Række af Love, som vi gennemførte forrige Aar. Selvfølgelig er der meget godt i disse Love, men jeg maa sige, at naar jeg har anført dem og omtalt dem for mine Vælgere, har netop Massen af dem gjort, at jeg altid har gjort det med en Undskyldning. Min Undskyldning har været den, at det, saa vidt jeg kunde skønne, var den daværende Konseilspræsidents Hensigt at gøre rent Bord, før det store Spørgsmaal blev bragt frem, hvorefter saa meget afhænger, og med Hensyn til hvilket det i saa høj Grad kommer an paa, at det og det alene kommer til at staa rent og klart for Befolkningen. Dette maatte efter min Mening være Grunden til hele det Hastværksarbejde, der blev præsteret, og hvis Resultat blev disse mange Love, der fremfor alt indeholdt meget tilfældigt. Ingen kan benægte, at Flertallet i forrige Samling til Dels er brugt til at føre store og vigtige Love igennem med et saadant Hastværk, at man ikke kan sige, at det er et forsvarligt Arbejde, der er gjort. Og for nogle organisatoriske Loves Vedkommende, jeg tænker f. Eks. paa de udenrigsministerielle Love, vil jeg sige, at de ere